

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 4. europaudvalgsmøde

Dato: tirsdag den 26. oktober 2021

Tidspunkt: kl. 16.50

Sted: vær. 2-133

Til stede: Jens Joel (S), Rasmus Nordqvist (SF), Anne Sophie Callesen (RV),
Søren Søndergaard (EL) og Katarina Ammitzbøll (KF).

Desuden deltog: Statsminister Mette Frederiksen.

Jens Joel fungerede som formand under hele mødet.

Punkt 1. Afrapportering af møde i Det Europæiske Råd den 21. - 22. oktober 2021

Det Europæiske Råd 21-22/10-21 - Bilag 8 (konklusioner)

Stigende energipriser

Statsministeren: Vi ser på udviklingen i de stigende energipriser med stor alvor, også i Danmark. Diskussionen afspejlede landenes forskellige holdninger til, hvad EU skal gøre i denne situation. Der er dog enighed om, at det på den korte bane er et nationalt anliggende. Det gælder både for husholdninger og for virksomheder. Vi vender tilbage til emnet på mødet i december, og energiministrene i EU mødes allerede i dag om samme emne.

Derudover har vi bedt Kommissionen om at undersøge gas- og elmarkedet samt kvotemarkedet. Vi er også enige om, at vi på længere sigt skal sikre vores egen forsyningssikkerhed og mere stabile energipriser i Europa. Flere på mødet påpegede det problematiske i afhængigheden af russisk gas. Det er et synspunkt, jeg ikke alene deler, men som jeg også selv fremførte.

På europæisk plan er der meget divergerende holdninger til atomkraft. En del lande insisterer på, at atomkraft skal betragtes som et rent grønt anliggende. Sådan ser vi det ikke med danske briller – vi har behov for reel vedvarende energi, som er sol, vand og vind.

Dette var en kort diskussion.

Migration

Statsministeren: Denne diskussion fyldte for alvor. En af de store bekymringer lige nu er, at Aleksandr Lukasjenko i Belarus bruger migranter til at presse Europa i håbet om at destabilisere de europæiske samfund ved at sende mennesker ind over grænsen. Det er på alle måder utrolig usympatisk. Det er dybt alvorligt, at migration bliver brugt som en måde at undergrave og destabilisere hinandens samfund på. I den sammenhæng havde vi en længere diskussion om, hvordan vi

sikrer EU's ydre grænser, hvilket er helt afgørende, da vi flere steder ikke har indre grænser i det europæiske fællesskab.

Vi diskuterede, om frontstaternes grænseværn skal finansieres af fællesskabets kasse, hvilket det ikke bliver i dag. Men vi er alle sammen afhængige af, at der er en ydre grænse, der faktisk fungerer, og derfor er vi ét af de lande, der har opfordret til, at EU's eksterne grænser også kan understøttes økonomisk af EU's store budget. Det var en lang og lidt ophedet diskussion.

Det siger sig selv, at det skal være inden for de internationale forpligtelser. Kommissionen skal vende tilbage til Rådet med en anbefaling og vurdering af, om der er behov for at ændre på EU's regelsæt, og om der er behov for at ændre på det økonomiske og finansielle.

Rasmus Nordqvist: Jeg læser i konklusionerne, at man bl.a. kigger på finansiering gennem NDICI'en (instrumentet for naboskab, udviklingssamarbejde og internationalt samarbejde). Vil Rådet bruge de 10 pct., som er øremærket migrationsformål, til grænsesikring i Europa? Det taler lidt imod hele grundlaget i NDICI'en, som jo er udvikling ude i verden. Da man forhandlede instrumentet, diskuterede man netop, om midlerne pludselig ville gå til grænseværn, men man besluttede, at de skal gå til forebyggelse af grundlæggende årsager til migration. Hvad mener man med det, der står i konklusionerne?

Statsministeren: Det har jeg ikke mulighed for at svare på mundtligt. Beklager.

Rasmus Nordqvist: Så lad mig komme med en politisk holdning, som statsministeren kan tage med tilbage: Det er farligere at begynde at bruge de langsigtede udviklingsmekanismer i NDICI-instrumentet på grænseværn end på at forebygge migration. Det er et fantastisk instrument, hvor vi har muskler til rent faktisk at gøre noget. Da man målrettede 10 pct. af midlerne til migration, besluttede man netop, at midlerne skulle bruges til at forebygge de grundlæggende årsager til migration, og at midlerne ikke måtte gå til grænsehegn osv. Jeg opfordrer til, at man fra dansk side holder fast i det, man besluttede, for det er ikke sidste gang, statsministeren kommer til at diskutere det.

Retsstatssituationen i Polen

Statsministeren: Det er nu andet topmøde i træk, hvor vi bruger meget tid på at diskutere noget, som i mine øjne slet ikke burde diskuteres, nemlig om man som EU-medlemsland bakker op om Europas grundlæggende værdier. Vi diskuterede bl.a. minoriteters rettigheder og domstolenes uafhængighed. Polen fik mulighed for at forklare sig. Vi var rigtig mange, der benyttede lejligheden til at understrege, at domstolenes uafhængighed ikke er noget, man kan tjekke ind og ud af som medlemsland. Jeg forventer, at denne diskussion vil fortsætte. Jeg gjorde det klart, at vi finder situationen uacceptabel, og vi har udtrykt vores støtte til, at Kommissionen nu tager de skridt over for Polen, som de måtte mene er relevante.

Rasmus Nordqvist: På andet møde om EU's fremtid i sidste uge i Strasbourg fyldte spørgsmålet om retsstat også ekstremt meget. Det bekymrede mig meget at se, at parlamentarikere fra lande som Polen, Ungarn og Slovenien forsøgte at destabilisere diskussionen, så vi blev forhindret i at have den grundlæggende diskussion. Det er stærkt bekymrende, og jeg er glad for, at den danske regering har været tydelig om sin holdning. Bør Rådet foretage sig yderligere? Tidligere har pro-

blemet været, at Parlamentet og Kommissionen rykker, nationale parlamenter rykker, men Rådet opererer meget bag lukkede døre.

Søren Søndergaard: Det er pudsigt, at man ikke kan læse ét ord om det største punkt på mødet i konklusionerne. Vi har tidligere i Europaudvalget diskuteret middagene og frokosternes betydning på topmøder. Når der ikke er nogen konklusioner, kan det være svært helt præcist at vide, hvad der blev besluttet, og hvad det næste skridt er. Selvfølgelig kan man sige, at der formelt ikke blev besluttet noget, men når man har brugt noget tid på det, er der vel en idé om, hvordan man kommer videre.

I pressen – som er det, jeg må forholde mig til – er der skitseret to linjer. Én linje repræsenteret af Tyskland, som lyder: Ro på, vi skal finde en forhandlingsløsning, nu skal vi ikke presse på. På den anden side står Holland, som meget klart har sagt: Ikke en krone til Polen, så længe der er problemer med retsstatsprincipperne. Var Danmark på linje med Tyskland eller Holland?

Vil statsministeren bekræfte, at diskussionen på ingen måde handlede om EU-rettens forrang, men alene handlede om domstolens uafhængighed og overholdelse af menneskerettighederne? Man kan jo føre mange diskussioner om EU-rettens forrang og især, hvor den ikke gælder, nemlig alle de områder, som EU ikke har nogen kompetence på. Der gælder EU-rettens forrang selvfølgelig ikke. Derfor kan vi også sagtens få den danske højesteret til at konstatere, at EU-rettens forrang ikke er absolut. Men hvis EU-Domstolen ikke har noget at skulle have sagt i fortolkningen af artikel 2 TEU, og alle kan fortolke artiklen forskelligt, så er det hele jo ligegyldigt. Denne diskussion handler ikke om EU-rettens forrang, men alene om retsstatsprincipper, menneskerettigheder og overholdelse af traktaten.

Anne Sophie Callesen: Jeg spurgte på mødet den 14. oktober 2021, om statsministeren var bekendt med situationen ved den polske grænse, og fik oplyst, at det var statsministeren ikke. Jeg håber, at det har ændret sig, fordi det efterhånden er rimelig bredt dækket – også i danske medier – hvad der foregår på grænsen mellem Polen og Belarus, herunder Polens forhold til menneskerettigheder og asylbehandling. Regeringen skylder stadig svar på, hvor man stiller sig i forhold til den konkrete måde, som Polen forvalter grænsen på. Der bliver stadig fundet lig på grund af angiveligt ulovlige pushbacks. Men det er svært at få noget at vide, fordi Polen samtidig har begrænset adgang for journalister. Hvad er statsministerens kommentar til Polens overholdelse af menneskerettigheder i den sammenhæng?

Benelux-landene advokerer for at smække pengekassen i, Tyskland ønsker en dialogsøgende tilgang. Vi har to institutioner over for hinanden, Kommissionen og Parlamentet. Det er derfor afgørende, at medlemslandene melder klart ud, hvor de står. Hvor står Danmark? Jeg håber, at statsministeren bakker op om at turde tage de nødvendige instrumenter i brug. Statsministeren har tidligere udtalt, at det er godt, at der er en kobling mellem overholdelse af retsstatsprincipperne og udbetaling af midler. Mener statsministeren så, at det er nødvendigt at holde midlerne tilbage nu?

Statsministeren: Vi har i hele diskussionen om MFF'en sagt, at der bør være en kobling mellem budgettet og retsstatsprincippet. Det mener vi fortsat fra dansk side, og det har vi også gjort gældende nu. Det er jo spændende, hvad de forskellige lande mener, men det var ikke til diskussion på topmødet. Den diskussion er taget uden om mødet. Proceduren er den, at Kommissionen ven-

der tilbage med forslag til, hvordan vi håndterer situationen. Når vi har modtaget forslaget, kan vi komme til at skulle tage konkret stilling til udbetalinger, budget og koblingen til retsstatsprincippet.

Jeg kan forstå, jeg skal placere mig mellem Holland og Tyskland. Det er oplagt, at der er en kobling mellem retsstatsprincippet og udbetalinger fra den fælles kasse, men Merkel har jo ret i, at vi gerne vil finde en løsning med Polen. Jeg har i hvert fald et meget stort ønske om, at Polen vedbliver med at være medlem af det europæiske fællesskab – nøjagtig som jeg har det med alle andre lande – men med de fælles spilleregler, vi har. Løsningen kan godt komme til at indebære, at penge tilbageholdes.

Vi mener ikke, at de grundlæggende værdier skal være til diskussion, og Søren Søndergaard har ret i, at det ikke er et spørgsmål om forrang. Dette handler om, om der i alle EU's medlemslande er et uafhængigt retssystem. Forrangsdiskussionen er meget mere kompliceret end som så, og den kan man også have politiske holdninger til. Det er til gengæld noget af det allermost grundlæggende i de europæiske samfund, at man har et uafhængigt retssystem.

Jeg har ikke mulighed for at vurdere konkrete tilfælde ved den polske grænse, men vi lægger til grund fra dansk side, at Polen selvfølgelig overholder de internationale spilleregler, som Polen også er underlagt, herunder både retten til at søge asyl og at respektere menneskerettighederne.

COP26

Statsministeren: Vi nærmer os COP26. Højniveaumødet er allerede i næste uge. Her vedtog vi også konklusioner, og vi valgte fra dansk side sammen med en række ligesindede lande at appellere til, at G20-mødet, som finder sted i weekenden forud for mødet i Glasgow, bliver brugt til både at højne de nationale reduktionsmål og at sikre den nødvendige klimafinansiering, så vi faktisk kommer i mål med Parisaftalen. Det er jo det, COP26 handler om.

Rasmus Nordqvist: Det er gode konklusioner, I har fået vedtaget på COP26. Men nogle politikere forsøger at skyde skylden for de højere energipriser på den grønne omstilling, og det er bekymrende. Nu har vi lige fået løftet EU's ambitioner med »Fit for 55« osv., og jeg troede, at øvelsen gik ud på at løfte ambitionerne endnu mere. Fornemmer statsministeren, at vi nu skal til at kæmpe for, at de ikke ryger længere ned?

Statsministeren: Vi ser allerede, at det europæiske samarbejde bruger de stigende energipriser til at sætte spørgsmålstejn ved den grønne omstilling, og jeg tror, vi kommer til at se endnu mere af det. Det er afgørende, at vi fra dansk side indtager et andet synspunkt – de stigende energipriser skyldes ikke den grønne omstilling. Det er bl.a. vores afhængighed af de fossile brændstoffer – herunder naturgassen og gassen fra Rusland – der udgør et problem. Det er ikke vores vedvarende energi. Det er den danske regerings synspunkt, og vi kommer til at gentage det rigtig mange gange, for de stigende energipriser vil blive brugt til at skrue ambitionerne ned. Det er ærgerligt, at vi skal bruge vores tid på at forsvare de beslutninger, der allerede er truffet, for den tid burde vi bruge på at få beslutningerne implementeret i virkelighedens verden. Det er jo ikke beslutningerne i sig selv, der er afgørende, det er at få det til at virke, og for hvert møde vi bruger på at diskutere, om »Fit for 55« var en god idé eller ej, bliver der mindre tid til at få det til at fungere i virkelighedens verden. Vi gentager vores synspunkt, og de stigende energipriser må virkelig ikke bruges til at

4. europaudvalgsmøde 26/10 2021

skære ned på ambitionerne – tværtimod burde vi bruge COP26 til at højne de nationale ambitioner.

Mødet sluttede kl. 17.22.